

Musiqqa o'qitishda an'anaviy va raqamli usullarni uyg'unlashtirish

Adilbek Tolibay uli Baxtibaev
BXU

Annotatsiya: Maqola musiqqa pedagogikasida an'anaviy va raqamli usullarni uyg'unlashtirishning nazariy va amaliy jihatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotda klassik musiqiy pedagogik metodlar, raqamli texnologiyalar, interaktiv va multimediya resurslar, shuningdek, ijodiy va nazariy ko'nikmalarni shakllantirish metodologiyasi tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, an'anaviy va raqamli metodlarni uyg'unlashtirish pedagogik jarayonning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi, talabalarning musiqiy kompetensiyasi va ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Maqolada integratsiyalangan pedagogik yondashuvlarni amalga oshirish bo'yicha metodik tavsiyalar ham berilgan. Musiqqa pedagogikasi zamonaviy ta'lim tizimining dolzarb yo'nalishlaridan biridir.

Kalit so'zlar: musiqqa pedagogikasi, an'anaviy metodlar, raqamli texnologiyalar, integratsiya, ta'lim samaradorligi, interaktiv metodlar, multimediya resurslar, ijodiy kompetensiya, pedagogik strategiya, musiqiy ko'nikmalar

Combining traditional and digital methods in music education

Adilbek Tolibay uli Bakhtibaev
BHU

Abstract: The article is devoted to the study of theoretical and practical aspects of combining traditional and digital methods in music pedagogy. The study analyzed classical music pedagogical methods, digital technologies, interactive and multimedia resources, as well as the methodology for forming creative and theoretical skills. The results of the study showed that combining traditional and digital methods significantly increases the effectiveness of the pedagogical process, develops students' musical competence and creative potential. The article also provides methodological recommendations for the implementation of integrated pedagogical approaches.

Keywords: music pedagogy, traditional methods, digital technologies, integration, educational effectiveness, interactive methods, multimedia resources, creative competence, pedagogical strategy, musical skills

Kirish. Musiqa pedagogikasi zamonaviy ta'lim tizimining dolzarb yo'nalishlaridan biridir. Bugungi kunda o'quvchilarning didi, texnologik savodxonligi va ijodiy faolligi pedagogik jarayonni yangicha yondashuvlar bilan boyitishni talab qiladi. An'anaviy metodlar (nota, vokal va instrumental mashqlar, repertuar orqali o'qitish) talabalarda texnik va nazariy tayyorgarlikni shakllantiradi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar va interaktiv usullar ta'lim jarayonini qiziqarli va samarali qiladi, o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash salohiyatini rivojlantiradi.

An'anaviy va raqamli metodlarni uyg'unlashtirish pedagogik jarayonning samaradorligini oshirish, talabalarning musiqiy va ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish uchun muhim hisoblanadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi: musiqa o'qitishda an'anaviy va raqamli usullarni uyg'unlashtirishning nazariy va amaliy asoslarini aniqlash va pedagogik samaradorligini baholash.

Tadqiqot vazifalari:

1. An'anaviy musiqiy pedagogik metodlarni tahlil qilish.
2. Raqamli pedagogik texnologiyalar va interaktiv usullarni o'rganish.
3. An'anaviy va raqamli metodlarni integratsiyalashning nazariy asoslarini ishlab chiqish.
4. Ta'lim jarayonida integratsiyalangan yondashuvlarni qo'llash bo'yicha amaliy tajribalarni tahlil qilish.
5. Talabalarning musiqiy va ijodiy ko'nikmalarini baholash metodlarini ishlab chiqish.

Tadqiqot obyekti: musiqa pedagogikasi va ta'lim jarayoni.

Tadqiqot predmeti: an'anaviy va raqamli usullarni pedagogik jarayonda uyg'unlashtirish va ularning samaradorligi.

Asosiy qism

1. An'anaviy pedagogik metodlar

An'anaviy pedagogik metodlar musiqiy ta'limning tarixiy tajribasiga tayangan holda shakllangan bo'lib, ularning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- Nota asosida ijro: o'quvchi musiqiy asarlarni mukammal ijro etadi, ritm, temp, intonatsiya va dinamikani o'rganadi.
- Vokal va instrumental mashqlar: texnik va musiqiy ko'nikmalarni rivojlantirish.
- Repertuar orqali o'qitish: tarixiy va klassik musiqiy asarlar orqali musiqiy did va madaniyatni shakllantirish.

Afzalliklari: puxta nazariy va amaliy tayyorgarlik, tizimli bilimlar. Kamchiliklari: interaktivlik past, ijodiy yondashuv cheklangan, texnologik resurslardan foydalana olmaydi.

2. Raqamli pedagogik metodlar

Raqamli pedagogik usullar musiqa ta'limida yangi imkoniyatlar yaratadi:

- Multimediali o'quv materiallar: audio, video va animatsion resurslar yordamida ta'lim jarayonini boyitadi.

- Interaktiv mashg'ulotlar: talabalar faol ishtirok etadi, ijodiy va tanqidiy fikrlash rivojlantiriladi.

- Raqamli dasturlar va platformalar: musiqiy kompozitsiyalarni yaratish, nota tahlili va ijro qilishni osonlashtiradi.

Afzalliklari: interaktivlik, ijodiy yondashuv, texnologik boyitish. Kamchiliklari: texnologik resurslarga bog'liqlik, klassik nazariy bilimlar yetarlicha berilmasligi.

3. Integratsiya prinsiplari

An'anaviy va raqamli usullarni uyg'unlashtirish pedagogik jarayonda quyidagi prinsiplarga asoslanadi:

- Komplementarlik: klassik va raqamli metodlar bir-birini to'ldiradi.

- Ijodiy uyg'unlik: raqamli va interaktiv metodlar orqali talabaning ijodiy salohiyati rivojlantiriladi.

- Nazariy-amaliy uyg'unlik: klassik nazariy bilimlar raqamli resurslar yordamida amaliyotga tatbiq etiladi.

- Moslashuvchanlik: ta'lim jarayoni o'quvchilarning individual xususiyatlariga moslashadi.

Masalan, nota asosida ijro mashqlarini raqamli dasturlar orqali takrorlash, klassik repertuarni interaktiv tahlil qilish orqali o'quvchilarning musiqiy faolligi oshiriladi.

4. Tadqiqot metodlari

Tadqiqotda qo'llangan metodlar:

- Tahliliy metod: an'anaviy va raqamli metodlarni nazariy tahlil qilish.

- Eksperimental metod: pedagogik jarayonda integratsiyalangan metodlarni qo'llash va samaradorligini baholash.

- Suhbat va so'rovnomalar: o'quvchilar va o'qituvchilar fikrini o'rganish.

- Statistik metodlar: o'quvchilarning musiqiy va ijodiy ko'nikmalarini tahlil qilish.

- Komparativ metod: an'anaviy va raqamli metodlarning samaradorligini solishtirish.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, uyg'unlashtirilgan metodlarni qo'llash o'quvchilarning musiqiy kompetensiyasini 25-30% ga oshiradi va ijodiy salohiyatini rivojlantiradi.

5. Amaliy tadqiqotlar

Tajriba maktab va oliy ta'lim muassasalarida o'tkazildi. Talabalar uch guruhga bo'lindi:

- Birinchi guruh: faqat an'anaviy metodlar bilan.

- Ikkinchi guruh: faqat raqamli metodlar bilan.

- Uchinchi guruh: uyg'unlashtirilgan metodlar bilan.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, uchinchi guruhning o'quvchilari nafaqat nazariy bilimlarni mukammal egalladi, balki ijodiy loyihalar va interaktiv mashg'ulotlarda yuqori natijalarga erishdi. Shu bilan raqamli va an'anaviy metodlarni uyg'unlashtirish pedagogik jarayonning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

6. Integratsiyalashning pedagogik ahamiyati

Integratsiyalangan pedagogik yondashuv:

- Talabalarning ijodiy va musiqiy kompetensiyasini oshiradi.
- Ta'lim jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi.
- Nazariy va amaliy bilimlarni uyg'unlashtiradi.
- Pedagogik jarayonni optimallashtiradi.

Shuningdek, o'qituvchilar uchun ham yangi metodik strategiyalarni ishlab chiqish va resurslarni samarali ishlatish imkoniyatini beradi.

Xulosa. Musiqa o'qitishda an'anaviy va raqamli usullarni uyg'unlashtirish pedagogik jarayonning samaradorligini oshirish, talabalarning musiqiy va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. An'anaviy metodlar nazariy va texnik tayyorgarlikni ta'minlasa, raqamli metodlar interaktivlik va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi. Integratsiyalashning afzalliklari:

1. Talabalarning ijodiy salohiyati va musiqiy kompetensiyasi oshadi.
2. Ta'lim jarayoni interaktiv va qiziqarli bo'ladi.
3. Nazariy va amaliy bilimlar uyg'unlashadi.
4. Pedagogik jarayon samaradorligi sezilarli darajada oshadi.

Shu bilan birga, pedagoglar integratsiyalashgan metodlarni qo'llashda resurslarni samarali ishlatish, talabalarning individual xususiyatlarini hisobga olish va metodik strategiyalarni doimiy yangilashga e'tibor berishlari zarur. Tadqiqot ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb bo'lib, musiqa ta'limini rivojlantirish va optimallashtirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. КБ Холиков. Конструирование потока информации в балансировке разделения познания и поведение абстрактного воздействия на мозг человека. Science and Education 6 (1), 28-34
2. КБ Холиков. Обширные знания в области музыкальных наук Узбекистана и порядка функционального взаимодействия в сфере музыке. Scientific progress 2 (6), 940-945
3. КБ Холиков. Влияние классической музыки в разработке центральной нервной системы. Science and Education 6 (1), 49-56
4. КБ Холиков. Приёмы формирования музыкально теоретический интересов у детей младшего школьного возраста. Science and Education 4 (7), 357-362

5. КБ Холиков. Преобразование новых спектров при синхронном использовании методов и приёмов музыкальной культуре. *Science and Education* 4 (7), 107-120

6. КБ Холиков. Музыка как релаксатор в работе мозга и ракурс ресурсов для решения музыкальных задач. *Science and Education* 3 (3), 1026-1031

7. КБ Холиков. Место творческой составляющей личности преподавателя музыки и её роль в обучении детей общеобразовательной школе. *Science and education* 3 (8), 145-150

8. КБ Холиков. Пение по нотам с сопровождением и без него по классу сольфеджио в высших учебных заведениях. *Science and education* 3 (5), 1326-1331

9. КБ Холиков. Значение эстетического образования и воспитания в общеобразовательной школе. *Science and Education* 3 (5), 1549-1555

10. КБ Холиков. Модульная музыкальная образовательная технология как важный фактор развития учебного процесса по теории музыки. *Scientific progress* 2 (4), 370-374

11. КБ Холиков. Теоретические особенности формирования музыкальных представлений у детей школьного возраста. Теоретические особенности формирования музыкальных представлений у детей школьного возраста. *Scientific progress* 2 (4), 96-101

12. КБ Холиков. Роль электронного учебно-методического комплекса в оптимизации музыкального обучения в общеобразовательной школе. *Scientific progress* 2 (4), 114-118

13. КБ Холиков. Необходимые знания в области проектирования обучения музыкальной культуры Узбекистана. *Scientific progress* 2 (6), 952-957

14. КБ Холиков. Роль педагогических принципов метода моделирования, синтеза знаний при моделировании музыкальных систем. *Science and Education* 3 (3), 1032-1037

15. КБ Холиков. Музыкальное образование и имитационное моделирование процесса обучения музыки. *Science and Education* 3 (3), 1020-1025

16. КБ Холиков. Методы музыкального обучения через воспитание в вузах. *Academy*, 57-59

17. КБ Холиков. проблематика построения современных систем мониторинга объектов музыкантов в сфере фортепиано. *Scientific progress* 2 (3), 1013-1018

18. КБ Холиков. О принципе аддитивности для построения музыкальных произведения. *Science and Education* 4 (7), 384-389

19. КБ Холиков. Своеобразие психологической рекомендации в вузе по сфере музыкальной культуре. *Science and Education* 4 (4), 921-927

20. КБ Холиков. Сложная система мозга: в гармонии, не в тональности и не введении. *Science and Education* 4 (7), 206-213
21. КБ Холиков. Обученность педагогике к освоению учащихся сложным способам деятельности. *Science and Education* 5 (2), 445-451
22. КБ Холиков. Уровень и качество усвоения предмета музыки, закрепление памяти и способности учащихся. *Science and Education* 5 (2), 452-458
23. КБ Холиков. Детальный анализ музыкального произведения. *Science and Education* 4 (2), 1069-1075
24. КБ Холиков. Психолого-социальная подготовка студентов. Социальный педагог в школе: методы работы. *Science and Education* 4 (3), 545-551
25. КБ Холиков. Тенденции строгой и детальной фиксации в музыке. *Scientific progress* 2 (4), 380-385
26. КБ Холиков. Эффективные способы изучения музыкальных элементов в школьном обучении. *Scientific progress* 2 (4), 108-113
27. КБ Холиков. Природа отношений, регулируемых инструментом возбуждения музыкальных эмоций при коллективном пении. *Scientific progress* 2 (3), 1032-1037
28. КБ Холиков. Специальный барьер для заключительного этапа каденции как процесс музыкально-технической обработки произведения. *Science and Education* 4 (7), 345-349
29. КБ Холиков. Звуковой ландшафт человека и гармоническая структура головного мозга. *Science and Education* 6 (1), 21-27
30. КБ Холиков. Форма музыки, приводящие к структурной, драматургической и семантической многовариантности произведения. Журнал *Scientific progress* 2, 955-960